ὁ ἄρρωστος ἔφτυνε αἷμα καὶ τρόμαξε. Ἡ αἱμορραγία σὲ λίγο ἔγινε ἀκατάσχετη.

Ἐπάνω σὲ δυὸ ὧρες ὁ Μολιέρος ξεψύχησε στὰ χέρια τῶν δυὸ καλογραιῶν, ποὺ ἦσαν περαστικὲς ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ ἔμεναν στὸ σπίτι του.

Ὅταν ὁ Μπαρὸν καὶ ἡ γυναῖκα του ἀνέβηκαν ἐπάνω, τὸν βρῆκαν πεθαμένο.

Ἡ ὥρα θὰ ἦταν δέκα τῆς νυκτός.

Ὁ Μολιέρος εἶχε τότε ἡλικία πενῆντα ἐτῶν.

***

Εἶπαν ὅτι ὁ Μολιέρος ἔπασχε ἀπὸ καιρὸ ἀπὸ ἀνεύρισμα, τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτο σύμπτωμα τοῦ παρουσιάστηκε στὰ 1667. Ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ γίνεται φιλάσθενος καὶ μελαγχολικός.

Ἡ ἐπιστήμη, ποὺ ἀσχολήθηκε, ἱστορικῶς πλέον, μὲ τὴν ἀσθένεια τοῦ Μολιέρου, βεβαιώνει πὼς ὁ μέγας κωμωδιογράφος ἔπασχε ἀπὸ ἀνεύρισμα τῆς ἀορτῆς, καθὼς μαρτυροῦσαν ἡ δύσπνοιες ποὺ εἶχε, ἡ αἱμοπτυσίες, ὁ βήχας καὶ ἀργότερα ἡ γαστρικὲς διαταράξεις.

Ὁ θάνατός του προῆλθε, φαίνεται, ἀπὸ σπάσιμο τοῦ ἀνευρίσματος αὐτοῦ, ποὺ φερε καὶ τὴν ἀκατάσχετη αἱμορραγία.

Ἀλλὰ ἐν τοιαύτῃ περιττώσει γεννᾶται τὸ ἐπιστημονικὸ ἐρώτημα:

— Πῶς ὁ θάνατος ἦλθε ἔπειτα ἀπὸ δυὸ ὧρες, ἐνῶ πάντα, στὴν περίπτωσι αὐτή, ἔρχεται κεραυνοβόλος; Κι' ἀπαντάει ἡ ἐπιστήμη:

— Τὸ ἀνεύρισμα τῆς ἀορτῆς εἶνε ἀσθένεια ἀρκετὰ σπανία καὶ ὁ τρόπος τοῦ θανάτου τοῦ Μολιέρου εἶνε ἀκόμα σπανιώτερος.

Ἐν τούτοις ὅμως ἕνας ἄλλος γιατρὸς ἐπλησίασε, καθὼς φαίνεται, περισσότερο τὴν ἀλήθεια, ὑποστηρίζοντας ὅτι ὁ Μολιέρος δὲν ἔπασχε ἀπὸ ἀνεύρισμα, ἀλλ' ἁπλούστατα ἀπὸ φθίσι τῶν πνευμόνων, καθὼς δείχνουν ἡ συνεχεῖς αἱμοπτυσίες, ὁ βήχας καὶ ἡ ἄλλες τοῦ στήθους στενοχώριες.

Τὴν ἄποψη αὐτὴ τὴν ὑποστηρίζοινε ἀκόμα ἡ ἀδυναμία τῆς φωνῆς του, ἡ καθημερινὴ ἐξάντλησίς του καὶ ἡ ἐρωτικὲς ὑπερεντασθησίες του, ποὺ εἶνε τόσο συνηθισμένες στοὺς φθισικούς.

Ἐπίσης ἔχει κάποια σημασία καὶ τὸ ὅτι ἀπὸ τὰ τρία του παιδιά, τὰ δύο ἀπέθαναν ὀλίγον μετὰ τὴ γέννησί τους.

Ὅλα αὐτὰ ἐνισχύουν τὴ γνώμη ὅτι ὁ μέγας κωμωδιογράφος ἔπασχε ἀπὸ φυματίωσι πνευμονική.

Ἡ φυματίωσις τοῦ Μολιέρου φαίνεται πὼς ἦταν χρονία. Ἡ αἱμορραγία συνεπῶς δὲν ὀφείλεται σέ σπάσιμο τῆς ἀορτῆς. Ἦταν αἱμορραγία τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας, αἱμορραγία προερχομένη ἀπὸ φυματίωσι.

Ἡ ἀρρώστεια τοῦ Μολιέρου κράτησε ὀχτὼ χρόνια, ἀπὸ τὸ 1665 ἕως τὸ 1673.

Ἡ φρικίασις ποὺ αἰσθάνθηκε τὴν μοιραία στιγμή, ποὺ πλησίαζε ὁ θάνατός του, ἦταν προμήνυμα τῆς πνευμονικῆς συμφορήσεως, ἀπὸ τὴν ὁποία προῆλθε ἡ αἱμορραγία.

Ἡ πολυθρόνα ποὺ καθόταν τὴ στιγμὴ ποὺ τὸν ἄγγιξε ὁ θάνατος, διατηρεῖται ὡς ἱστορικὸ κειμήλιο στὸ Μουσεῖο τοῦ Γαλλικοῦ Θεάτρου στὸ Παρίσι.

ΤΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Η ΑΦΟΣΙΩΣΙΣ ΕΝΟΣ ΣΚΥΛΟΥ

Στὰ 1858 εἶχε πεθάνει στὸ Ἐδιμβοῦργο ἕνας ἐργατικὸς ὀνόματι Γκρέϋ, τὸν ὁποῖον συνώδευσαν μέχρι τοῦ νεκροταφείου του ἐλάχιστοι φίλοι του καὶ ὁ πιστός του σκύλος Μπόμπυ. Τὴν ἄλλη μέρα ὁ φύλακας τοῦ νεκροταφείου βρῆκε τὸ σκύλο ξαπλωμένο ἐπάνω στὸν τάφο τοῦ κυρίου του καὶ τὸν ἀπομάκρυνε ἀτ' ἐκεῖ διὰ τῆς βίας. Μὰ τὴν τρίτη ἡμέρα ὁ σκύλος βρέθηκε πάλιν στὸν τάφο τοῦ κυρίου του καὶ διώχτηκε πάλιν κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο. Ὅταν ὅμως ὁ φύλακας τὸν βρῆκε στὴν ἴδια θέσι καὶ τὴν τετάρτην ἡμέρα, τότε συμπάθησε τὸ ζῶο, τοῦδωσε νὰ φάη καὶ τὸ ἄφησε πειὰ ἀνενόχλητο μέσα στὸ νεκροταφεῖο. Σὲ λίγες μέρες ἀνέλαβε τὴ διατροφὴ τοῦ σκύλου ἕνας ὑπαξιωματικὸς κι' ἀργότερα ἕνας μάγερας ποὺ ἔμενε ἐκεῖ κοντά. Ὁ Μπόμπυ σ' ὅλο τὸ διάστημα ἐξακολουθοῦσε νὰ μένη ξαπλωμένος στὸν τάφο τοῦ κυρίου του. Ἐπειδὴ ὅμως ἐντωμεταξὺ εἶχε ἐπιδοθῆ φόρος στὴν Ἀγγλία στοὺς σκύλους καὶ τὸ πιστὸ ζῶο ἦταν ἐκτεθειμένο στοὺς φορατζῆδες, εἴκοσι διάφοροι ἄνθρωποι ἀνέλαβαν νὰ πληρώσουν τὸ φόρο του. Μόλις ὅμως ἔμαθε τὴν ἱστορία τοῦ σκύλου ὁ ἀρμόδιος ὑπουργός, ἀπήλλαξε τὸν Μπόμπυ ἀπὸ κάθε φόρο καὶ κρέμασε μάλιστα στὸ λαιμό του μιὰ πινακίδα μὲ σχετικὴ ἐπιγραφή.

Πολλοὶ προσπάθησαν νὰ πάρουν τὸ Μπόμπυ στὸ σπίτι τους, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσαν, κ' ἔτσι τὸ θαυμάσιο αὐτὸ σκυλὶ ἔζησε δεκατέσσερα ὁλόκληρα χρόνια ἐπάνω στὸν τάφο τοῦ κυρίου του, ὅπου καὶ πέθανε. Πρὸς ἀνάμνησί του μιὰ πλουσία κυρία τοῦ Ἐδιμβούργου τοῦ ἀνήγειρε στὸ μέσον τῆς πόλεως ἕνα λίθινο μνημεῖο ὕψους 7 ποδῶν μὲ τὸ ἄγαλμά του καὶ τὴν ἀκόλουθη ἐπιγραφή:

«Τὸ μνημεῖον αὐτὸ ἀνηγέρθη πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ πιστοῦ σκύλου Μπόμπυ, ὁ ὁποῖος συνώδευσε τὸ λείψανο τοῦ κυρίου του κατὰ 1858 καὶ παρέμεινε ἐπὶ τοῦ τάφου του μέχρι τοῦ 1872».

ΠΟ-ΠΟΥΡΙ

ΤΑ ΘΗΡΙΑ ΣΤΑ ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

Ὁ ἐξευτελισμὸς τῶν θηρίων ὅταν πέσουν στὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων. Θανατοι θηρίων στεὺς Ζωολογικεὺς κήπους τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἀρκοῦδα πεῦφαγε τὸ σχεινί. Ὁ τρομερές πύθων ποὺ κατάπιε μιὰ κουβέρτα. Θηρία ποὺ ζηλεύουν. Θηρία ποὺ ἀλληλεσπαράσσονται. Ὁ ρινόκερως ποὺ κατάπιε ἕνα τέπι καὶ ψέχησε. Λίζζυ, ἡ ἄσπρη ἀρκοῦδα τοῦ Λονδίνου. Τὸ πένθος τῶν μικρῶν Λονδρέζων, κλπ.

Στὰ παρθένα δάση τῆς πατρίδος τους, στὰ βουνὰ καὶ στ' ἄγρια λαγκάδια, στοὺς ἀπάτητους λόγγους καὶ τὶς ἀπόκρημνες χαράδρες, τὰ θηρία ζοῦν ἐλεύθερα καὶ πεθαίνουν ἥσυχα. Κι' ὅταν ὅμως ὁ θάνατος δὲν ἔλθη ἀπὸ γηρατειά, θὰ παλαίψουν, θὰ πληρώσουν ἀκριβὰ τὴ ζωή τους, θὰ δαγκάσουν, θὰ σχίσουν, θὰ κολυμπήσουν στὸ αἷμα τοῦ ἀντιπάλου των, πρὶν ὑποκύψουν στὸ μοιραῖο...

Ἀλλοίμονο ὅμως καὶ τρισαλλοίμονο στὰ θηρία ποὺ τὰ σκλαβώνουν οἱ ἄνθρωποι, ποὺ τὰ πιάνουν καὶ τὰ κλείνουν στοὺς Ζωολογικοὺς Κήπους!... Ἡ ζωή τους θὰ περάση θλιβερὴ καὶ μονότονη κι' ὁ θάνατός τους θάρθη κι' αὐτὸς κακομοιριασμένα, ἐλεεινά, τρισάθλια!...

Θέλετε σχετικὰ παραδείγματα; Ὑπάρχουν ἄπειρα: Μιὰ ἀρκοῦδα τοῦ Ζωολογικοῦ Κήπου τῆς Λειψίας βρῆκε τελευταῖα οἰκτρὸ θάνατο, ἐπειδὴ κατάπιε... ἕνα σχοινί!... Μιὰ βαῖνα πάλι κατεβρόχθισε, μὲ βουλιμία, ἕνα κομμάτι χαρτὶ τυλιγμένο μὲ σπάγγο, τὸ ὁποῖο τῆς ἐπέταξε ἕνα παιδὶ στὸ κλουβί της. Καὶ ναί μὲν δὲν ψόφησε ἀμέσως, μὰ ἔχασε τελείως τὴν ὄρεξί της, ἐξαντλήθηκε σὲ φοβερὸ σημεῖο καὶ τέλος ὑπέκυψε στὸ μοιραῖο. Τὸ ἴδιο τέλος βρῆκε καὶ ἕνας γιγαντιαῖος πύθων, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν βουλιμία του κατάπιε κάποτε μιὰ ὁλόκληρη μάλλινη κουβέρτα!... Λίγες μέρες κατόπιν πλήρωσε τὴν λιχουδιά του μὲ τὴ ζωή του!...

***

Πολλὲς φορὲς τὰ ζῶα τῶν Ζωολογικῶν Κήπων βρίσκοιν τὸ θάνατο ἀπὸ ἐντελῶς ἀσήμαντες ἀφορμές. Ἔτσι, ἕνα ἐλάφι, τοῦ εἴδους τῶν Σικά, ἐτρόμαξε τόσο πολὺ μιὰ μέρα ἀτ' τὸν κρότο ποὺκαμε ἕνα κλαδὶ ποὺ ἔσπασε ἐκεῖ κοντά του, ὥστε ἄρχισε νὰ τρέχη σὰν τρελλό, μὴ βλέποντας μπρός του. Τρέχοντας ἔτσι, χτύπησε ἐπάνω σ' ἕνα δέντρο μὲ τὸ κεφάλι του καὶ θρυμμάλιασε τὸ κρανίο του!

***

Καὶ ἡ ζήλεια καὶ ἡ ἔχθρα μεταξὺ τῶν ζώων ἔχει ἐπίσης τὰ θύματά της. Κάποιος ἔρριξε μιὰ φορὰ σὲ μιὰ ἀρκούδα ἕνα κομμάτι ψωμί, τὸ ὁποῖο ἐκείνη ἅρπαξε καὶ κατεβρόχθισε. Ὁ σύντροφος τῆς ἀρκούδας ποὺ ζοῦσε στὸ ἴδιο κλουβὶ μαζύ της, θύμωσε τόσο πολὺ γιατὶ δὲν πρόφτασε ν' ἁρπάξη αὐτὸ τὸ ψωμί, ὥστε ὥρμησε ἐναντίον της καὶ μὲ μιὰ μόνη δαγκαματιὰ στὸ λαιμὸ τὴν ἔστειλε στὸν ἄλλο κόσμο!...

Μιὰ λεοπάρδαλις προσπάθησε μιὰ μέρα νὰ σηκώση τὴν βαρειὰ σιδερένια πόρτα τοῦ κλουβιοῦ της, βάζοντας τὸ κεφάλι της ἀπὸ κάτω. Ἡ συγκάτοικός της, ἕνα εὐέξαπτο λεοντάρι, τὴν ἄφησε στὴν ἀρχὴ νὰ κάνη ὅ,τι θέλει. Σιγὰ-σιγὰ ὅμως ἄρχισε νὰ ἐνοχλεῖται καὶ νὰ ἐρεθίζεται. Κ' ἔξαφνα, σὲ μιὰ στιγμή, χύθηκε ἐπάνω στὴ λεοπάρδαλι, τὴν ἅρπαξε ἀπὸ τὸ λαιμὸ καὶ τὴν ἔκανε κομμάτια!...

***

Ὁ ἐλέφας πάλιν ἑνὸς Εὐρωπαϊκοῦ Ζωολογικοῦ Κήπου, ποὺ συνήθιζε νὰ καταβροχθίζη... ψάθινα κατέλλα, καθὼς καὶ καλάθια γεμᾶτα μὲ κουλούρια, χωρὶς ποτὲ νὰ πάθη τίποτε, βρῆκε οἰκτρὸ τέλος, ὅταν μιὰ φορὰ κατάπιε μιά... Λατινικὴ γραμματική, τὴν ὁποία τοῦ ἐπέταξε κάποιος μαθητής!...

***

Ἐπίσης ἕνας γιγάντιος Ἀμερικανικὸς βούβαλος, ποὺ μποροῦσε νὰ ζήση πολλὲς δεκαετηρίδες ἀκόμη, βρῆκε τραγικὸ θάνατο, γιατὶ μαζὺ μὲ τὸ χόρτο του ἔφαγε καὶ ἕνα μεγάλο κατσαβίδι ποὺ εἶχε πέσει ἀπὸ ἀπροσεξία μέσα στὴν τροφή του.

Στὸν Ζωολογικὸ Κῆπο τοῦ Βερολίνου ἐψόφησε ἀπὸ τὴν πείνα ἕνας πελώριος ρινόκερως, γιατὶ κατάπιε ἕνα τόπι ποὺ τοῦ πέταξαν τὰ παιδιὰ τὴν ὥρα ποὺ ἔκανε τὸ μπάνιο του. Παρ' ὅλο τὸ γερό του στομάχι, ὁ δυστυχὴς ρινόκερως δὲν μπόρεσε νὰ χωνέψη τὸ τόπι. Τοῦ στάθηκε μπρὸς στὸν πυλωρὸ καὶ ἐμπόδιζε τὴν τροφὴ νὰ περάση.

Τὸ ἴδιο οἰκτρὸ τέλος βρῆκε ἡ Λίζζυ, ἡ ἄσπρη ἀρκοῦδα τοῦ Ζωολογικοῦ Κήπου τοῦ Λονδίνου. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀγάπη τῶν μικρῶν Λονδρέζων. Ἡ Λίζζυ ἔπαιζε τακτικώτατα τόπι μὲ τὰ παιδιὰ καὶ ἦταν ἐξαιρετικὰ ἥμερη. Μιὰ μέρα ὅμως κατάπιε τὸ τόπι καὶ παρὰ τὴν ἐγχείρησι ποὺ τῆς ἔκαναν δὲν μπόρεσε νὰ σωθῆ. Ὅλα τὰ Λονδρεζόπουλα ἐν σώματι παρηκολούθησαν τὴν κηδεία της!...

ΛΑΪΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

— Στοῦ κασίδη τὸ κεφάλι ὅλοι κάνουν τὸ μπαριμπέρη.
— Ὅποιος δὲν μιλάει τὸν θάφοιν ζωντανό.
— Στραβὸς βελόνι γύρευε στὸν ἀχεροῶνα μέσα.
— Ὁ φρόνιμος σὰν γελαστὴ λιγάκι δὲν γελιέται.
— Ὅταν εἶσαι ἀμόνι βάστα, καὶ σφυρὶ ὅταν εἶσαι χτύπα.
— Ἡ πεῖνα βγάζει τὸ λύκο ἀπ' τὴ φυλακή.